

14. Стратулат Н. В., Яслик В. І. Нормативність як основний аспект наукового мовлення. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2020. Т. 31 (70). № 4. Ч. 1. С. 126–130.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-321-0-11>

ПРОБЛЕМИ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ ІЗ ПСИХОЛОГІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Дерев'янюк Світлана Петрівна

кандидат психологічних наук, доцент,

доцент кафедри загальної, вікової та соціальної психології,

Національний університет «Чернігівський колегіум»

імені Т. Г. Шевченка

м. Чернігів, Україна

В Україні підготовка дисертацій з психології є актуальною, що обумовлено наявними соціальними проблемами: під час війни, яка триває з 2014 року, все більш поширеними явищами у широких колах населення стають стрес, депресія, проблеми адаптації до сучасного життя, насильство, військова травма тощо. Дослідження в галузі психології можуть сприяти розробці програм і стратегій для подолання цих проблем.

Проблематиці підготовки дисертацій з психології присвячена низка робіт [1; 3], проте недостатньо розкритими залишаються питання, пов'язані з особливостями проведення психологічних досліджень в умовах воєнного стану.

Мета даної роботи – визначити основні проблеми проведення психологічних досліджень в Україні під час воєнного стану.

Дослідження в галузі психології під час війни супроводжуються чисельними проблемами, основними з яких є:

1. Етичність досліджень. У процесі проведення психологічних досліджень у воєнний період науковці повинні бути особливо обережними щодо збору та використання інформативних даних, з метою забезпечення безпеки учасників досліджень.

2. Географічна доступність учасників. Воєнні умови можуть суттєво обмежувати доступ науковців до учасників досліджень через заборони, обмеження щодо переміщення та непередбачувані обставини життя, пов'язані з безпекою.

3. Травматичний досвід. У процесі збору даних науковці можуть самі отримати травматичний досвід, пов'язаний з війною, що може негативно впливати на їх психологічний стан та сприйняття реальності. Це також може ускладнити інтерпретацію отриманих результатів досліджень.

З урахуванням цих проблем, проведення психологічних досліджень в умовах воєнного стану вимагає обережності та ретельного планування своїх дій. Дослідники повинні бути готові до вирішення складних етичних та практичних питань, щоб забезпечити якісні результати та забезпечення безпеки всіх учасників процесу дослідження.

Психологічні дослідження в Україні після початку російсько-української війни у 2014 р. також супроводжуються специфічними проблемами: по-перше, це доступ до інформативних даних. Війна ускладнює збір первинних даних для дослідження, особливо в зонах військового конфлікту або в близьких до них регіонах (Донецька область, Луганська область, Херсонська область). Це призводить до обмеження можливостей ретельного вивчення певних психологічних аспектів.

По-друге, це загальний психологічний стан населення. Військовий конфлікт призводить до погіршення психологічного стану населення, і це ускладнює формування вибірок, контрольних груп або проведення порівняльних досліджень.

По-третє, це фінансові обмеження, оскільки ситуація в країні прокує скорочення фінансувань багатьох дослідницьких проектів.

По-четверте, це погіршення умов міжнародної співпраці. Війна вплинула на спроможність українських дослідників співпрацювати з іноземними колегами, особливо з тими країнами, які підтримують воєнний конфлікт.

Означені проблеми можуть бути пом'якшені шляхом ретельного планування досліджень, які проводяться в галузі психології, розвитком співпраці з авторитетними міжнародними організаціями.

Отже, основними проблемами проведення психологічних досліджень в Україні в умовах воєнного стану є етичні питання, географічна доступність учасників досліджень, фінансові обмеження, ймовірність отримання травматичного досвіду.

Література:

1. Магістерські дослідження. Тематичний огляд та анотації магістерських робіт за освітнім рівнем «магістр» 2021 р. *Наукові здобутки студентів Інституту людини*. 2021. Спецвипуск. 85 с.

2. Guimaraes D. S. The cultural ground of academic knowledge construction: a methodological discussion opening paths for possible future

researches. *Integrative Psychological and Behavioral Science*. 2022. Vol. 56. P. 902–909.

3. Troster H., Gundlach G., Moschner B. What do psychology students expect from their master`s thesis? *Zeitschrift fur Padagogische Psychologie*. 1997. Vol. 11. P. 109–122.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-321-0-12>

ВПЛИВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ПІДГОТОВКУ ЗДОБУВАЧІВ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ (PH.D) В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Дерев'янка Наталія Зеновіївна

*доктор філософії в галузі права, доцент,
завідувач кафедри кримінально-правових
та адміністративно-правових дисциплін
Приватний вищий навчальний заклад
«Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імена академіка Степана Дем'янука»
м. Рівне, Україна*

Здобуття ступеня доктора філософії (Ph.D) є важливим і захопливим етапом в академічній кар'єрі, що дозволяє дослідникам поглиблювати свої знання, здійснювати внесок у світову науку та впливати на суспільний прогрес.

Дистанційне навчання стало невіддільною частиною сучасного освітнього процесу. Його популярність особливо зросла у зв'язку з пандемією COVID-19. Україна, як і багато інших країн, змушена була впровадити суворі обмеження і карантинні заходи, щоб забезпечити безпеку громадян. У цих умовах дистанційне навчання стало необхідністю, дозволяючи здобувачам освіти та студентам продовжувати навчання без ризику поширення вірусу.

Нині в умовах повномасштабного вторгнення Росії на територію України дистанційне навчання є важливим інструментом для підготовки здобувачів ступеня доктора філософії в Україні. Воєнний конфлікт і його наслідки можуть обмежувати доступ до закладів освіти і ресурсів, але дистанційне навчання може зберегти можливість навчання і наукового дослідження незалежно від географічних обмежень.

Дистанційне навчання – це нова організація навчального процесу, що базується на принципах самостійного навчання здобувача освіти.